

УДК 351.74(88)+341.171

Т.О. БІЛОЗЕРСЬКА, аспірант, викладач Київського міжнародного університету

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАХОДИ
ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНОЮ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ
ІНІЦІАТИВИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

Анотація. Щодо нормативно-правового підґрунтя функціонування європейського наукового простору та основних організаційно-правових механізмів реалізації європейської інноваційної ініціативи у науково-технічному співробітництві. Обґрунтовано значущість створення та розвитку українського наукового простору. Запропоновано організаційно-правові заходи удосконалення науково-технічного співробітництва України та ЄС з метою вирішення як національних, так і спільних проблем розбудови суспільства, заснованого на знаннях.

Конституцією України (ст. 54) передбачено, що держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством, тобто формує державну політику у сфері науково-технічної діяльності. Слід зазначити, що державне управління й регулювання наукової діяльності в Україні здійснюється згідно з наступними принципами: органічної єдності науково-технічного, економічного та духовного розвитку суспільства; поєднання централізації та децентралізації управління в науковій діяльності; додержання вимог екологічної безпеки; визнання свободи творчої, наукової та науково-технічної діяльності; збалансованості розвитку фундаментальних і прикладних досліджень; використання досягнень світової науки, можливостей міжнародного наукового співробітництва; свободи поширення наукової та науково-технічної інформації; відкритості для міжнародного науково-технічного співробітництва; забезпечення інтеграції української науки в світову поєднано із захистом інтересів національної безпеки [1, с. 420].

Актуальність даного дослідження визначається тим, що відповідно до Лісабонської стратегії, що була підписана у 2000 році та оновлена у березні 2005 року, подальший розвиток європейського співтовариства за сучасних умов повинен визначатися економікою, побудованою на знаннях, що означає вибір нових інноваційних технологій, їх впровадження, інноваційне і стратегічне міжнародне партнерство [2]. Отже, слід наголосити, що і Україна, і Європейський Союз (далі – ЄС) вельми зацікавлені в інноваційному міжнародному співробітництві. На нашу думку, особливо у налагодженні зазначеного співробітництва має бути зацікавлена Україна, зважаючи на її євроінтеграційні прагнення. Враховуючи надзвичайну важливість ефективного та своєчасного налагодження науково-технічного співробітництва між Україною та ЄС, метою даної роботи визначено дослідження питань реалізації державного управління науково-технічною та інноваційною діяльністю згідно з принципами використання можливостей міжнародного наукового співробітництва; досягнень світової науки; відкритості для міжнародного науково-технічного співробітництва; забезпечення інтеграції української науки в світову поєднано із захистом інтересів національної безпеки.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у тому, що воно постає одним із перших комплексних досліджень адміністративно-правових й організаційних заходів щодо реалізації Україною Європейської інноваційної ініціативи науково-технічного співробітництва. Запропоновано розглядати міжнародне співробітництво України та ЄС у сфері науки та інноваційної діяльності як чинник прискорення розбудови українського

наукового простору та його інтеграції до європейського наукового простору. Ґрунтуючись на нормативно-правових засадах функціонування європейського наукового простору, існуючих європейських організаційно-правових механізмах розвитку науки та інновацій, а також національному законодавстві, було обґрунтовано необхідність активізації діяльності органів державної влади України в напрямі зваженого використання різноманітних форм співробітництва з ЄС. Показано, що конструктивна співпраця України та ЄС у сфері науки та інновацій сприятиме збалансованості розвитку України, удосконаленню державного управління в означеній сфері, а також розбудові інформаційного суспільства, заснованого на знаннях. Запропоновано відповідні адміністративно-правові та організаційні заходи задля реалізації Україною Європейської інноваційної ініціативи науково-технічного співробітництва.

Перш ніж перейти до аналізу організаційно-правових засад інноваційного і стратегічного науково-технічного міжнародного співробітництва, у роботі вважалося за необхідне визначитися з тим, що саме ми будемо розуміти під поняттям “інновація”. Так, в результаті аналізу низки нормативно-правових актів України [3 – 5] та праць науковців (наприклад, О.Е. Сімсон, Л.Л. Антонюка, О.М. Поручника, В.С. Савчука, С.Д. Іл’єнкової, О. Лапко, С.М. Ілляшенко [6 – 11]) було сформульовано узагальнююче визначення поняття “інновація”. Отже, у подальшій роботі під інновацією буде розумітися новостворений або вдосконалений кінцевий результат інтелектуальної творчої діяльності (технологія, продукція, послуги або рішення), що вводиться суб’єктом господарювання в ринковий обіг з метою підвищення своєї конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

У роботі вважалося за необхідне звернути увагу на той факт, що на сьогодні починає формуватися принципово нова комплексна галузь права – інноваційне право, предметом якого постають інноваційні правовідносини, що реалізуються на рівні приватного та публічного права, але не мають власного методу регулювання [6, с. 22]. Слід підкреслити, що інноваційне право вкладається в концепцію господарського права, але, погоджуючись з точкою зору О.Е. Сімсон [6, с. 23], вважаємо, що публічні інноваційні правовідносини не можуть бути обмеженими виключно рамками господарського права, оскільки вони мають спільну сферу регулювання з фінансовим, кримінальним, а також адміністративним правом. Дослідження показали, що під час формування інноваційної політики, державного управління та регулювання інноваційної діяльності (принципи, форми, методи, механізми та органи) виникають різноманітні управлінські відносини, які об’єктивно вимагають свого правового регулювання за допомогою норм адміністративного права. Таким чином, є усі підстави стверджувати, що передусім державне управління у сфері науки та інновацій потребує удосконалення існуючих адміністративно-правових норм, а також розробки нових норм, що будуть відбивати зміни, які виникають у сучасному світі.

Слід підкреслити, що в Україні на національному рівні розроблено та прийнято низку нормативно-правових актів, основним призначенням яких постає правове регулювання інноваційного розвитку країни, створення сучасної моделі економіки, побудованої на знаннях, на використанні новітніх інформаційних технологій та біотехнологій. Так, правовою базою інноваційного розвитку країни постають: Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України, закони України “Про інноваційну діяльність”, “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності” [3 – 5; 12,13]. Необхідно відмітити, що нормативно-

правовими актами [3 – 5; 12,13] визначено мету та принципи державної інноваційної політики, правові та організаційні засади функціонування та розвитку науково-технічної сфери, державного регулювання інноваційної діяльності (у тому числі визначено коло суб'єктів, що здійснюють таке регулювання, та їх повноваження у сфері, що аналізується); створено відповідні умови для наукової та технічної діяльності з метою забезпечення потреб держави та суспільства у технологічному розвитку; визначено основні напрями науково-технічного оновлення виробництва та сфери послуг в Україні, забезпечення внутрішнього ринку конкурентною наукоємною продукцією та виходу з нею на світовий ринок тощо.

Обов'язково необхідно відмітити, що в зазначених нормативно-правових актах [3 – 5; 12,13] передбачено, серед іншого, організацію надходження до України, обробки, зберігання й поширення зарубіжної науково-технічної інформації на основі вивчення світового інформаційного ринку; міжнародне співробітництво у сфері науково-технічної інформації з різноманітними міжнародними організаціями та установами (у тому числі і ЄС) шляхом створення задля цього правових та економічних передумов рівноправного та відкритого доступу до науково-технічної інформації й інформаційних ресурсів спільного користування міжнародних організацій, держав-партнерів України за відповідними угодами, їх громадян та юридичних осіб. Таким чином, в результаті аналізу нормативно-правових актів [3 – 5; 12, 13] можна зробити висновок, що розвиток науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту його членів, їх духовного та інтелектуального зростання. Водночас слід наголосити на важливості не лише удосконалення правового підґрунтя в нових умовах сьогодення, але й належного правозастосування.

На сьогодні в Україні сформовано відповідний інституційний механізм задля управління наукою та інноваційною діяльністю. Так, з метою формування та реалізації державної політики розвитку науки та інноваційної діяльності, вироблення ефективної стратегії технологічного розвитку, вдосконалення структури управління наукою в Україні функціонує певна система управління, до складу якої входять наступні органи:

- Міністерство освіти та науки України, яке постає центральним органом виконавчої влади у цій сфері. Серед основних повноважень, покладених на цей орган у сфері, що аналізується, можна виділити наступні: розробку засад наукового та науково-технічного розвитку; організацію та координацію інноваційної діяльності; координацію діяльності органів виконавчої влади щодо розробки загальнодержавних наукових та науково-технічних програм й контроль за їх виконанням тощо;

- інші центральні органи виконавчої влади, які здійснюють управління науковою та інноваційною діяльністю у відповідній галузі;

- місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які в межах своєї компетенції забезпечують виконання державних наукових і науково-дослідних програм; розробляють та організовують виконання регіональних програм;

- Вища атестаційна комісія України, яка займає специфічне місце в системі органів, що функціонують у сфері науки. До повноважень ВАК України у сфері, що аналізується, відноситься, серед іншого, реалізація державної політики в галузі атестації наукових і науково-технічних кадрів вищої кваліфікації;

- Комісія Кабінету Міністрів України з питань науково-технічного розвитку, на яку покладено обов'язок контролювати та координувати діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, спрямовану на реалізацію державної науково-технічної політики; розгляд пропозицій щодо удосконалення законодавства, яке регулює відносини у сфері, що аналізується;

• Рада з питань науки та науково-технічної політики, яка постає консультативно-дорадчим органом при Президентові України. До основних завдань Ради відносяться вироблення державної політики з питань розвитку науки та технологій, правове й організаційне забезпечення їх реалізації; визначення пріоритетних напрямів розвитку науки й технологій [1, с. 421-423].

Вважаємо, що з метою створення сприятливих умов для подальшого розвитку фундаментальної та прикладної науки, підвищення ефективності інноваційної діяльності необхідно, по-перше, налагодити ефективний організаційно-правовий механізм співпраці в рамках системи органів державної влади, що формують та реалізують державну політику розвитку науки та інноваційної діяльності; по-друге, налагодити співробітництво усіх зазначених структур з відповідними інституціями ЄС; по-третє, створити в разі необхідності нові інституції, орієнтуючись на досвід ЄС, а також спільні органи Україна-ЄС.

Таким чином, на нашу думку, можна стверджувати, що в Україні було створено певний фундамент правового та організаційного забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності. Аналіз національного законодавства України в галузі науково-технічної діяльності, інноваційного розвитку та європейської інтеграції дозволив переконатися у необхідності активізації співробітництва між Україною та ЄС у науково-технічній сфері задля розбудови інформаційного суспільства, заснованого на знаннях, а також з метою удосконалення державного управління у сфері науки та інноваційного розвитку. Зроблено висновок, що законодавство України не завжди відповідає міжнародним стандартам. Особливо вважалось за необхідне звернути увагу на той факт, що у Програмі інтеграції України до ЄС [14] прямо не передбачено налагодження та постійний розвиток такої сфери співробітництва, як науково-технічна або інноваційна сфера. Можливо, законодавець ще не встиг приділити достатньої уваги усім пріоритетним сферам співробітництва України та ЄС. Водночас слід зазначити, що в окремих випадках національне законодавство у сфері, що аналізується, не здатне повною мірою задовольнити сучасні потреби інноваційного розвитку економіки України. Варто зауважити, що існуюча нормативно-правова база потребує постійного вдосконалення у зв'язку з тими змінами, що відбуваються в суспільстві. Також слід акцентувати увагу на необхідності подальшого розвитку інноваційної культури українського суспільства у відповідності до європейських стандартів, поступовій інтеграції українського наукового простору до європейського та плідній співпраці в рамках зазначених наукових просторів.

Однією з країн, з якою ЄС має намір налагоджувати інноваційне та науково-технічне партнерство, що повинно здійснюватися поступово в результаті наукової розробки та впровадження його концепції з обов'язковим визначенням низки адміністративно-правових заходів щодо реалізації науково-технічного співробітництва та механізму їх застосування, постає Україна. Підтвердженням цього є створення та функціонування Міжнародної асоціації сприяння співробітництву з вченими з нових незалежних держав колишнього Радянського Союзу. Основним завданням цієї Асоціації є: проведення фундаментальних та прикладних досліджень за усіма науковими напрямками; стабілізація потенціалу науково-дослідної сфери; спрямування наукових досліджень з оборонної галузі в цивільну; обґрунтування актуальності нових технологій, які неможливо одразу впровадити в комерційну сферу, але які несуть у собі потенціальний економічний зиск; узгодження та розповсюдження нових інноваційних концепцій; сприяння розвитку кадрового потенціалу; зміцнення та розвиток науково-дослідних інфраструктур з метою надання послуг на європейському рівні; активація та

налагодження більш тісного довгострокового партнерства з науковими співтовариствами ЄС. Вважаємо, що створення та функціонування цієї структури є реальним підтвердженням того, що європейський науковий простір не є закритим, він є відкритим для усіх країн світу та усіх вчених незалежно від їх місця проживання та роботи, у тому числі й для незалежних держав колишнього Радянського Союзу, до складу яких входить і Україна.

У роботі відстоюється точка зору, відповідно до якої науково-технічне співробітництво розглядається як важливий чинник удосконалення системи державного управління в Україні, адаптації її до європейських адміністративних принципів та стандартів, а також розробки й впровадження науково обґрунтованого підходу щодо переведення співробітництва України та ЄС на якісно новий рівень. Таким чином, слід зазначити, що необхідно якомога скоріше активізувати зусилля органів державної влади, науковців, представників бізнесу щодо розвитку українського наукового простору, здатного інтегруватися до європейського.

З метою сприяння та подальшого удосконалення спільної діяльності України та ЄС у галузі, що аналізується, Угодою про наукове і технологічне співробітництво [15] передбачено можливість розробки нових напрямів спільної науково-технологічної діяльності України та ЄС, які відповідали б сучасним вимогам перспективного характеру, після розгляду їх доцільності та перспективності на засіданні спільного комітету Україна-Співтовариство зі співробітництва в галузі науки та технологій, а також отримання необхідних рекомендацій від цього органу. Крім цього, до основних функцій спільного комітету відносяться: контроль та сприяння спільній діяльності в галузі науки та технологій; підготовка пропозицій щодо удосконалення форм співробітництва між Україною та ЄС у галузі, що аналізується; забезпечення проведення консультації між Україною та ЄС щодо шляхів подальшого розширення такого співробітництва згідно з принципами взаємної вигоди, спільного та своєчасного обміну необхідною інформацією та збалансованого отримання учасниками цієї Угоди економічних та соціальних результатів; надання щорічного звіту про стан та ефективність науково-технологічного співробітництва; здійснення контролю за ефективністю виконання відповідної Угоди; врахування важливості регіональних аспектів співробітництва [15]. Таким чином, у результаті аналізу основних функцій, виконання яких покладено на спільний комітет Україна-Співтовариство зі співробітництва в галузі науки та технологій, можна зробити висновок, що саме на цей орган покладено обов'язок координації та сприяння спільній науково-технологічній діяльності України та ЄС, а також розробки та впровадження низки організаційно-правових заходів, спрямованих на покращення співробітництва між Україною та ЄС у галузі, що аналізується, та виведення такого співробітництва на якісно новий рівень.

У роботі вважалось за доцільне розглянути основні організаційно-правові форми науково-технічного співробітництва України та ЄС, тобто ті види діяльності, що забезпечують подальше втілення у життя напрямів співробітництва. Отже, до основних форм науково-технологічного співробітництва України та ЄС відносяться:

- участь українських організацій у проектах ЄС у сферах спільної діяльності та, відповідно, участь організацій, створених у рамках ЄС, в українських проектах у галузі, що аналізується;
- вільний доступ та спільне використання дослідницького обладнання, у тому числі установок та об'єктів для проведення моніторингу, спостереження та експериментів, а також збору даних, що стосуються спільної науково-технологічної діяльності;

- візити та обмін науковими, технічними та іншими кадрами з метою участі в семінарах, симпозіумах і робочих нарадах, які мають відношення до спільної науково-технологічної діяльності;
- обмін інформацією про практику, законодавство і програми, які стосуються співробітництва в галузі, що аналізується, тощо [15].

Вважаємо за доцільне більш детально розглянути особливості такої форми науково-технологічного співробітництва України та ЄС, як участь українських організацій у проектах ЄС у сферах спільної діяльності та, відповідно, участь організацій, створених у рамках ЄС, в українських проектах у галузі, що аналізується. Дана форма співробітництва здійснюватиметься через такі заходи, як спільні дослідження, спільні технологічні ініціативи, координація дослідницьких програм та міжнародна координація [16]. Безумовно, українські та зарубіжні вчені зацікавлені у міжнародній координації. Здійснення цих прагнень все далі стає реальнішим, оскільки Європейською комісією було проголошено, що для досягнення конкурентоспроможності та провідної ролі ЄС на світовому рівні необхідно встановити стратегічне партнерство з “третіми” країнами (незважаючи на значні зусилля з боку України, ЄС поки що вважає Україну “третьою” країною) у визначених галузях та залучати кращих науковців з цих країн до співпраці з ЄС; вирішення на основі взаємних інтересів окремих проблем, з якими стикаються “треті” країни, або проблем, що мають глобальний характер [16, с. 30]. Водночас зацікавленість з боку українських учених пояснюється тим, що *“...для науковців та організацій з “третіх” країн будуть відкриті всі види діяльності, які виконуються за тематичними напрямками. Крім того, за кожним тематичним напрямком будуть здійснюватись спеціальні коопераційні акції, присвячені “третім” країнам, у разі існування взаємної зацікавленості в кооперуванні за окремими проблемами”* [16, с. 30].

З метою подальшого розвитку науки на всьому європейському просторі та покращення кооперації ЄС з “третіми” країнами було створено та активізовано діяльність:

- європейських технологічних платформ, тобто спеціальних організацій, які відіграватимуть ключову роль у створенні спонсорської мережі для підтримки стратегічно важливих галузей, в яких майбутній сталий розвиток Європи, її конкурентоспроможність залежать від технологічного прогресу у середньо- та довгостроковій перспективі (на сьогодні створено та функціонує близько 25 платформ, які охоплюють широкий діапазон технологічних завдань) [17, с. 34];

- Європейського інституту технологій, який з часом повинен стати новим багатостороннім закладом, що об’єднає в собі кращі колективи і університетські департаменти в стратегічних для Європи галузях [18].

Отже, вважаємо, що приєднання та активна участь України у новостворених європейських організаціях сприятиме об’єднанню зусиль усіх науковців України, прискоренню впровадження результатів науково-технологічних досліджень у виробництво, прискорить технологічний прогрес та удосконалисть у цілому майстерність управління наукою та інноваціями в Україні, що у свою чергу повинно прискорити процес набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Слід підкреслити, що усі форми науково-технологічного співробітництва України та ЄС можуть почати здійснюватися та реалізовуватися виключно після розробки та підписання спільного плану розпорядження технологіями (або угоди), який укладається між учасниками такого співробітництва (якими можуть бути фізичні чи юридичні особи, університети, науково-дослідні інститути, будь-які інші організації, у тому числі агентства та офіційні органи України та ЄС). У спільному плані має бути передбачено

виконання конкретних спільних досліджень в галузі науки та техніки, визначено та закріплено основні права та обов'язки усіх учасників, визначено фінансові або інші внески учасників, переваги та недоліки передачі даних, товарів або послуг, ефективність використання отриманих результатів, захист конфіденційної інформації, умови публікації результатів проведених спільних досліджень і т. ін.

Таким чином, у результаті аналізу основних положень Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво [15] можна зробити висновок, що з прийняттям у 2002 році цього документа у відносинах між Україною та ЄС започатковано новий етап спільної діяльності в галузі науково-технологічних досліджень і розробок, що становлять взаємний інтерес; передбачено можливість збалансованого отримання учасниками цієї Угоди економічних та соціальних результатів з обов'язковим урахуванням внесків кожного учасника у проведення такої діяльності. Вважаємо, що зазначений документ постає одним з перших кроків у напрямі орієнтування спільних дій України та ЄС на швидке отримання ефективного, якісно нового результату, що в майбутньому сприятиме розширенню та зміцненню співпраці між Україною та ЄС у різноманітних сферах, які становлять спільний інтерес.

У роботі вважалося за доцільне проаналізувати основні програми ЄС, спрямовані на проведення спільних наукових та технологічних досліджень. Отже, до таких програм відносяться:

1. European Cooperation in the Field of Scientific and Technical Research (далі – програма COST), основним призначенням якої є подолання відставання Європи в багатьох областях наукових і технічних досліджень шляхом підтримання проведення конференцій та семінарів, короткострокових наукових досліджень, а також молодих учених, що згодом сприятиме розвитку механізму координації національних дослідницьких проектів в Європі [19]. Отже, можна зробити висновок, що програма COST репрезентує, головним чином, академічні заклади та нове фундаментальне знання. Слід зазначити, що усі наукові ідеї, які були розроблені під егідою програми COST, повинні бути впроваджені у життя, тобто бути передані до індустріальних мереж інших програм, наприклад, програм EUREKA та Eurostars.

2. Європейська дослідницька координаційна програма (EUREKA), яка є загальноєвропейською міждержавною неприбутковою інформаційною організацією (програмою), націленою на створення та підтримку умов для ефективного міжнародного інноваційного співробітництва, а також сприяння встановленню контактів у сфері наукових досліджень та науково-дослідницьких розробок, які мають на меті комерціалізацію отриманих результатів, створення додаткових робочих місць тощо [20].

Слід підкреслити, що на відміну від усіх інших європейських програм EUREKA націлена на реалізацію так званих прикладних досліджень у тому випадку, коли за різноманітних причин це неможливо зробити зусиллями однієї країни [21, с. 6]. З метою подолання перешкод, що стоять на шляху інтеграції України до європейського наукового простору, та інформування української спільноти про реалізацію програми EUREKA шляхом організації доступу українських вчених до всіх напрямів досліджень ЄС, повідомлення про відкриті конкурси, а також залучення до науково-дослідних програм представників малого та середнього бізнесу, було створено Національний інформаційний центр України зі співробітництва у сфері науки та технологій. Створення Центру було зумовлено також тим фактом, що українським вченим бракувало спеціальних навичок щодо участі у великих наукових консорціумах, у написанні, подачі та менеджменті проектів. На нашу думку, саме факт браку відповідних навичок заважав

розширенню та поглибленню міжнародних контактів та зв'язків України з науковими й дослідними установами ЄС та його країн-членів.

3. Eurostars Programme (далі – Eurostars), яка була створена при програмі EUREKA з метою стимулювання та підтримки міжнародних науково-дослідних проектів, що виконуються ринково орієнтованими малими та середніми підприємствами з високим потенціалом зростання та їх партнерами, які повинні мати високий потенціал впровадження в ринок. На відміну від ринково орієнтованої програми EUREKA, програма Eurostars поєднує у собі орієнтування не тільки на нагальні потреби світового та європейського ринків, але й на актуальність й значущість проведення дослідницької роботи, що є свідченням зміцнення перш за все наукового потенціалу ЄС. Отже, на нашу думку, функціонування програми Eurostars на належному рівні сприятиме суттєвому звуженню розриву між наукою та фундаментальними дослідженнями, з одного боку, та практичним впровадженням інноваційних продуктів та процесів, з іншого.

4. Рамкова програма конкурентоспроможності та інновацій, яка спрямована на найбільш ефективне інвестування грошей в економічне зростання та створення робочих місць; розвиток інтелектуальної енергетичної програми шляхом сприяння поширенню споживання нових і поновлюваних видів енергії та поліпшенню ефективності використання енергії; підтримку політики телекомунікаційних та інформаційних технологій шляхом стимулювання нових зближуваних ринків електронних мереж, медіа-контенту і цифрових технологій; впровадження інновацій та забезпечення підприємцям доступу до фінансування, а також до розподілу ризиків і прибутків з приватними акціонерами [22]. Дослідження основних положень зазначеної програми показали, що вона може стати своєрідним каналом для залучення українських учених до європейських знань, технологій та ринків.

Виходячи з аналізу різноманітних програм ЄС, спрямованих на проведення спільних наукових та технологічних досліджень з різними країнами світу (у тому числі й Україною), у роботі вважалося за доцільне підкреслити, що належне їх втілення у життя дозволить реалізувати під час державного управління та регулювання науково-технологічної діяльності в Україні принцип збалансованості розвитку фундаментальних і прикладних досліджень, який постає одним з основних принципів зазначеної діяльності (про що вже зазначалося в роботі).

Особливу увагу в роботі вважалося за необхідне звернути на проблему, що стоїть зараз особливо гостро перед Україною у сфері науково-технологічного розвитку, – слабе залучення інвестицій у процеси економічного розвитку. Прямим наслідком цього є низький рейтинг України серед інших країн Європи, який визначається відповідно до світової методики оцінки конкурентоспроможності. На нашу думку, доки в Україні існує така складна ситуація з інвестуванням інноваційної діяльності, спрямованої на забезпечення потреб ринку, та технопарків і не запропоновано конкретних перспектив виходу з неї, немає сенсу говорити про ефективну співпрацю з великими міжнародними організаціями у цій сфері, у тому числі й з ЄС, про розробку та впровадження великих спільних інноваційних проектів тощо. Отже, вважаємо, що з метою покращення інвестування інноваційної діяльності в Україні і технопарків шляхом залучення як державного, так і приватного капіталу (у тому числі ризиковий і інноваційний фонди, гранти, комерційні позики, трансферні операції і т. ін.), необхідно на законодавчому рівні прийняти низку нормативно-правових актів, які сприяли б інвестуванню в інновації, особливо тих підприємств, що мають стратегічне значення для економічного зростання держави; розробити та впровадити механізм залучення додаткових фондів для

інновацій; поновити практику державних замовлень на виготовлення інноваційної продукції; передбачати відповідні бюджетні програми в щорічних державних бюджетах тощо. Вважаємо, що реалізація наведених вище шляхів виходу з кризи, пов'язаної з погіршенням інвестування інноваційної діяльності в Україні, сприятиме більш чіткому розумінню ринкової стратегії, проведенню правильної фінансової та податкової політики та виведенню України на шлях вирішальних інноваційних змін, в результаті чого можливо буде наблизити рівень національної економіки до європейського.

Висновки.

Підсумовуючи вищенаведене, вважаємо, що позитивний досвід, який буде отримуватися Україною в результаті активної участі у функціонуванні європейського наукового простору, в рамках якого функціонує велика кількість національних та міждержавних наукових програм, сприятиме, врешті-решт, ефективному створенню українського наукового простору, в якому об'єднуються зусилля вчених у реалізації науково-дослідницьких програм, що дозволить уникнути дублювання тематики наукових досліджень, та у підготовці наукових та технологічних кадрів. Крім того, активізація діяльності щодо реалізації Україною Європейської інноваційної ініціативи науково-технічного співробітництва дозволить впровадити ефективні адміністративно-правові та організаційні інструменти в діяльність органів державної влади України задля удосконалення управління у галузі науки та інновацій.

Особливу увагу в роботі вважалося за доцільне звернути на необхідність не тільки дослідження адміністративно-правових засад співробітництва України та ЄС у пріоритетних сферах, а й на здійснення виваженого управління зазначеним співробітництвом, яке відображає закладену у відносини між Україною та ЄС певну системність, що складається внаслідок міжнародного розподілу праці, спеціалізації та кооперації у сфері матеріального виробництва, управління глибинними інтеграційними процесами. На нашу думку, на сьогодні в Україні управління співробітництвом з ЄС у пріоритетних сферах не відповідає новому стану міжнародної інтеграції, і це зумовлює необхідність реорганізації різних міжнародних управлінських інститутів. Вважаємо, що подальші наукові дослідження мають “заповнити” цю прогалину.

Використана література

1. Адміністративне право України : підручник ; за ред. Ю.П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 544 с.
2. A new start for the Lisbon Strategy. – Access mode: //www.europa.eu.int
3. Про Концепцію науково-технічного та інноваційного розвитку України: Постанова Верховної Ради України від 3 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 37. – Ст. 336.
4. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 36. – Ст. 266.
5. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності : Закон України від 16.01.2003 р. № 433-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 13. – Ст. 93.
6. Сімсон О. Е. Інноваційне і креативне право: право знань і творчості : монографія / О.Е. Сімсон. – К. : Видавничий Дім “Ін Юре”, 2006. – 264 с.
7. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Л. Л. Антонюк, О.М. Поручник, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2003. – 394 с.
8. Основы инновационного предпринимательства : учеб. пособие для вузов / А.Г. Кирьяков, В.А. Максимов ; под общей редакцией д-ра экон. наук, проф. Л.Г. Матвеевой. – Ростов н/Д, 2002. – 160 с.
9. Ильенкова С.Д. Инновационный менеджмент : учеб. для вузов / С.Д. Ильенкова. – М. : Банки и биржи: ЮНИТИ, 1997. – 327 с.

10. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання : монографія / О. Лапко. – К. : Ін-т екон. прогнозування НАН України, 1999. – 254 с.
11. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком : навчальний посібник / С.М. Ілляшенко. – Суми : ВТД “Університетська книга”; К.: Видавничий дім “Княгиня Ольга”, 2005. – 324 с.
12. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.1991 р. № 1977-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 12. – Ст. 165.
13. Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності : Закон України від 13 грудня 1991 року: у редакції від 01.12.1998 р. № 284-ХІV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 2 – 3. – Ст. 20.
14. Програма інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 14 вересня 2000 року № 1072 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 39. – Ст. 1648.
15. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво: підписано 04.07.2002 р. : ратифіковано Законом України від 25.12.2002 № 368-ІV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 4. – Ст. 214.
16. Європа на порозі нової рамкової програми наукових досліджень (2007 – 2013 рр.) / [М.Я. Гороховатська, Д.А. Левіна, Т.Є. Патрах, П.С. Смертенко, Л.І. Чернишов]. // Вісник НАН України. – 2006. – № 11.
17. Програми та інструменти інноваційного розвитку економіки Європейського Союзу. Українські проєкції : матеріали Міжнародної конференції (м. Київ, листопад, 2006 р.) ; ред.: П.С. Смертенко, О.В. Коломієць, Т.А. Кінько та ін. – К. : ФО-П Т.А. Кінько, 2006. – 64 с.
18. Commission proposes two-tier structure for EIT / Cordis focus. – 2006. – № 264. – P. 1-2.
19. Raising the impact of COST through competition / Cordis focus. – 2006. – № 262. – P. 14-15.
20. EUREKA: виправдана історична довіра // Урядовий кур’єр. – 2005. – № 211. – С. 12.
21. Використання Україною досвіду європейської інтеграції Угорщини, Чеської Республіки та Польщі, набутого у програмі EUREKA : матеріали семінару по проєкту № 2502901 за підтримки програми “Схід-Схід: партнерство без кордонів” Міжнародного фонду “Відродження”. – К. : Науковий Світ, 2005. – 56 с.
22. Competitiveness and Innovation framework Programme (2007 – 2013). – Access mode : [//www.ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm](http://www.ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/cip/index_en.htm)

~~~~~ * * * ~~~~~